

Laura Meriluoto vas ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kiuruveden kotiseutumuseon kunnostamiseen (80 000 euroa)

Eduskunnalle

Kiuruveden kotiseutumuseo koostuu esinemuseosta sekä savolaisesta pihapiiristä.

Museon kokoelmat

Museolla ja sen kokoelmalla on alueellista ja kulttuurihistoriallista arvoa erityisesti alueen ihmisille ja yhteisöille. Kiuruvesi on ollut keskiajalta lähtien maatalousaluetta, ja on yksi maamme suurimmista maitopitäjistä. Kotiseutumuseo ja -esineistö kertovat paikallisesta talonpoikaiselämästä ja sekä alueen kulttuuriperinnöstä. Museon kokoelmaan kuuluu noin 3 000 esinettä, mikä on huomattava määrä Kiuruveden ja lähialueiden historiasta kertovaa aineistoa.

Rakennuskanta

Kiuruveden museoalue ilmentää savolaista kansanomaista rakentamistapaa edustavasti. Museo-korttelin rakennuskanta on poikkeuksellisen monipuolinen. Kiuruveden kotiseutumuseo osoitetaan voimassa olevassa maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittävänä rakennuskohteena.

Esinemuseorakennuksen on tehnyt talonisäntä Antti Hyvärinen vuonna 1860 lainajyvästöksi Kiuruveden kunnalle. Rakennus muutettiin esinemuseoksi vuonna 1977. Esinemuseossa on esillä ruoanvalmistukseen, pyykinpesuun ja käsitöihin liittyvää esineistöä sekä metsästys-, kalastus-, metsätyö- ja puhdetyövälineitä. Esinemuseon yläkerrassa on Koulun penkillä -näyttely vanhoista opetusvälineistä ja muista entisajan koulutyöhön liittyvistä esineistä. Esinemuseon vieressä on 2002 kunnostettu neljän talon yhteinen maitolaituri.

Lisäksi Kiuruveden museon rakennuskantaan kuuluu savolainen pihapiiri rakennuksineen. Pihapiirin päärakennus on vuodelta 1916 peräisin oleva Luupuveden Hyvärilän talo. Sen huoneet on sisustettu kuvaamaan maalaistalon sisustusta eri vuosikymmenillä. Lisäksi pihapiirissä on navetta, karjalato, luhtiaitta, savusauna, tuulimylly, niittylato ja pieni jalka-aitta. Navetassa on Maidon tie -näyttely, joka kertoo maitotalouden historiasta.

Korjaustoimenpiteet

Museon rakennuksista korjaamistarpeita on erityisesti Hyvärilän talossa ja tuulimyllyssä. Hyvärilän seinissä on lahovaurioita mm. kuistien ja portaiden kohdalla. Ikkunanpuitteet tulisi korjata ja

Talousarvioaloite TAA 95/2025 vp

osa ikkunoista vaihtaa. Talo pitäisi maalata uudelleen keittomaalilla. Talon uunien perustukset ovat liikkuneet eri tahtia muun rakennuksen kanssa ilmeisesti perustusten routimisen vuoksi. Lattiarakenteille tulisi tehdä omat erilliset perustukset. Samalla lattiat pitäisi oikaista, jotta niillä olisi turvallista liikkua. Koska uunit ovat jo nyt nousseet muun rakennuksen suhteen ylös, ne pitäisi todennäköisesti purkaa ja koota uudelleen. Tuulimyllystä tippui kesällä 2024 siivet. Siipien korjaamisen lisäksi myllyn akseli ja lahonneet pohjahirret tulisi korjata ja vaihtaa. Pohjahirsien vaihtaminen vaatii myllyn nostamisen.

Rakennusten korjaamiskustannukset koostuvat suurilta osin työstä. Korjaaminen vaatii erikoisammattitaitoa. Hankkeeseen tulisi palkata restaurointi- tai konservointialojen ammattilainen, jolla on riittävä työkokemus suunnittelu- ja toteutustyöstä. Hyvärilän talosta on tehty korjaussuunnitelma. Jotta ensimmäisiä toimenpiteitä päästään toteuttamaan, tarvitaan 80 000 euron määräraha kunnostukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 80 000 euroa momentille 29.80.50 Kiuruveden kotiseutumuseon kunnostamiseen.

Helsingissä 3.10.2025

Laura Meriluoto vas
Timo Vornanen tv
Markku Siponen kesk
Tuula Väättäinen sd
Seppo Eskelinen sd
Hannu Hoskonen kesk
Krista Mikkonen vihr
Hanna Räsänen kesk
Markku Eestilä kok
Sanna Antikainen ps
Timo Suhonen sd
Tuomas Kettunen kesk